

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekični rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

V prerani grob...

V četrtek — na praznik sv. evangelista Luke — se je na Oplencu zaprl grob nad njim, ki je bil kot kralj Jugoslavije med ljudstvom evangelist odinosti, sloge in miru. Za ta visoki cilj se je trudil, je delal in trpel ter dal svojo srčno kri: najdragocenejšo, kar je naposled še mogel dati. Ljudstvo mu je to veliko ljubezen vrnilo z najvdanejšo ljubeznijo, ki je prišla do čudovito lepega izraza, ko se je mrtvi kralj zadnjič vozil po njemu tako ljubi zemlji. Vsa pot mrtvega kralja od obale sinjega Jadrana preko kršne Like, skozi beli Zagreb, čez rodovitna polja Hrvatske in Slavonije, v državno prestolnico in od tam na Oplenac: to je bila triumfalna pot. To je bil triumf spoštovanja, ljubezni, vdanosti in zvestobe, kakršnemu je težko najti para v svetovni zgodovini.

Našega blagopokojnega kralja je na njegovi zadnji poti spremljalo žalovanje vsega kulturnega sveta. Vladarji velikih držav so ga sami osebno, v prvi vrsti predsednik prijateljske nam Francije Lebrun, ali po svojih zastopnikih spremljali k večnemu počitku. Zastopniki junaških armad so stopali za krsto njega, ki je bil velik junak, ko je bilo treba braniti napadeno domovino, in hkrati odličen borec za mir, ko je bilo treba ohraniti to dobrobit človeštvu. Ljudski predstavniki iz raznih delov sveta so tvorili častno spremstvo njemu, ki se je ves čas svojega življenja in delovanja trudil, da dvigne svoj narod na častno mesto v krogu kulturnih narodov, ter si iskreno prizadeval, da se ustali in ohrani med narodi in državami skladnost mišljenja in vzajemnost delovanja za mir in napredok človeštva. Neštete množice so dale pokojnemu kralju

na njegovi poslednji poti ginljive izraze globokega spoštovanja in iskrene ljubezni. V duhu ga je spremljalo na tej poti vse ljudstvo širne naše države od Triglava — stražnika na severu — do Kajmakčalana — branika na jugu —, od plodovitih ravnin Vojvodine do kršne obali sinjega Jadrana.

Žalni sprevod.

V saborni cerkvi, kamor so o polnoči prenesli krsto s posmrtnimi ostanki kralja, se je začelo v četrtek ob 8. uri žalno bogoslužje, ki ga je opravil patriarh Varnava ob veliki asistenci pravoslavnih škofov in duhovnikov. Ob 8. uri se je pripeljal Nj. Vel. kralj Peter II., sprejet z viharnim vzklikanjem množic. V cerkvi je stoječ pred prestolom žalostno gledal poslednje slovo duhovništva od svojega kraljevskega očeta. Ob njem je stala Nj. Vel. kraljica Marija, ob njej pa Nj. kralj. Vis. knez namestnik Pavel s kneginjo Olgo, njima ob strani pa knez Arzen z romunsko kraljico Marijo. Na drugi strani prestola so zavzeli svoja mesta romunski kralj Karol, predsednik francoske republike Lebrun, princ Nikolaj romunski, princ Ciril bolgarski, vojvoda Di Spoleto kot zastopnik italijanskega kralja Viktorja Emanuela III., dalje princ Jurij kot zastopnik angleškega kralja in general Göring kot zastopnik nemškega predsednika Hitlerja. Ostali del cerkve so napolnili predstavniki tujih držav, cela naša kr. vlada in vsa generaliteta tujih in naših armad.

Žalna služba božja se je končala ob četrtni na 9. uri, narkar je patriarh Varnava imel spominski govor za pokojnim vladarjem, v katerem je še enkrat obnovil najvažnejše trenutke iz življenja pokojnega vladarja in nato svoj govor,

zaključil s ponižno prošnjo Bogu za pokoj in večno plačilo duši blagopokojnega kralja.

Malo pred 9. uro so kraljevo krsto člani kraljevske vlade s predsednikom Uzunovičem na čelu ponesli na lafeto. Po beograjskih ulicah se je začel pomikati veličasten žalni sprevod. Ulice so prepolne naroda iz Beograda in vseh delov države. Računa se, da je spremljalo svojega vladarja na zadnji poti nad 1 milijon državljanov. Od 6. ure zjutraj naprej je bil ustavljen ves promet po ulicah. Zato so si ljudje že ponoči izbrali mesta, od koder so opazovali žalni sprevod. Od polnoči naprej so bile zasedene že vse ulice in ljudje so vztrajali kljub temu, da je pritiskal mraz in padal droben dež.

Za krsto je prvi stopal iz cerkve in v sprevodu kralj Peter II., čigar pojav je izzval solze in jok prisotnih. Poleg njega je stopala, vsa v črnem, kraljica Marija, sledili so ostali člani kraljeve rodbine, za njimi pa romunski kralj Karol ter predsednik francoske republike Lebrun, angleški princ Jurij kot zastopnik angleškega kralja, bolgarski princ Ciril, romunski princ Nikola, vojvoda Spoletski, nadvojvoda Anton Avstrijski in ostali predstavniki tujih dvorov in držav, med njimi pruski ministrski predsednik Göring, maršal Pétain, čehoslovaški ministrski predsednik Malypetr z dr. Benešem itd. itd.

Ko se je sprevod pomikal po glavnih beograjskih ulicah, je krožilo nad mestom nad sto letal, naših, čehoslovaških, francoskih in romunskih, izkazujoč v zraku poslednjo čast našemu pokojnemu kralju. Na krilih vseh letal so vihrale dolge črne zastave.

Sprevod se je počasi pomikal po Kralja Petra in Kneza Mihajla ulici, preko Terazij, po Kralja Milana, Miloša Velikega in Nemanjini ulici do železniške postaje. Ob pojavu lafete s kraljevo krsto so stotisočglave množice, zbrane na ulicah, popadale na kolena in iz tišine se je čulo samo ihtenje, prekinjeno vedno na novo z izbruhom glasnega joka in neprestano spremljano od brnenja letalskih motorjev.

Venci, vojaštvo, duhovščina.

Mogočno turobni vtis je vzbudilo tudi ogromno število vencev, ki so jih vozili na 15 vojaških avtomobilih. Sledili so nato nosilci vencev tujih vladarjev, med njimi angleškega kralja Jurija V., romunskega kralja Karola, bolgarskega kralja Borisa, italijanskega, švedskega, norveškega, danskega kralja, nizozemske kraljice, albanskega kralja, japonskega cesarja Hirohita, bivšega španskega kralja Alfonza XIII., predsednika čehoslovaške republike Masaryka, predsednika francoske republike Lebruna, nemškega državnega predsednika Hitlerja z napisom: »Nekdanjemu junaškemu nasprotniku — globoko užaloščena nemška armada«, predsednika turške republike Kemala paše, predsednika grške republike Zaimisa in drugih. Srebrnih in zlatih vencev je bilo nad 150, vseh vencev nad 15.000.

V najobilnejšem številu je bila v velikanskem sprevodu zastopana naša

slavna vojska. Za jugoslovansko vojsko so korakala odposlanstva prijateljskih in zavezniških držav. Prvi so Francozi, 250 jih je. Nemo stopajo visoki Bretonci v svojih modrih uniformah in črnih čeladah, njim na čelu komandant slavnega verdunskega polka polkovnik Duploy. Globoko se klanja zastava tega junaškega polka. Za njim stopa oddelek francoske mornarice, 15 oficirjev in 200 mornarjev s francoskih križark, ki sta spremljali naš rušilec »Dubrovnik« na njegovi tužni poti iz Marseja v Split. Tik za njimi stopajo gojenci vojaške akademije v Saint Cyru, ki jih vodi major invalid brez leve roke. Na čelu francoske mornariške pehote stopa 30 bobnarjev in trobentačev, bobni odeti v črnino, trobente z dolgimi črnimi trakovi. Njim sledi zopet oddelek francoskih mornarjev, nato pa oddelek francoskih lovcev.

Prihajajo angleški mornarji s puškami na ramenih, moštvo z angleškega sredozemskega brodogoja, ki je izkazalo viteškemu kralju poslednjo čast pred splitsko luko. Sami zagoreli obrazi, fantje kakor iz bron. Sledi jim oddelek angleške pomorske pehote z admiralske ladje »Queen Elisabeth« in oddelek angleških kadetov.

Na čeladah romunskih vojakov, ki so se uvrstili za Angleži, se blesti začetnica »A I«, znak polka, ki nosi ime pokojnega našega vladarja; za njimi stopa četa 9. romunskega konjeniškega polka, ki nosi ime naše kraljice Marije.

Nato pridejo Čehoslovaki. Trije generali stopajo na čelu oddelka, ki ima žalne znake na levih rokavih. V čehoslovaškem oddelku so zastopniki vseh vrst orožja čehoslovaške armade, posebno številno pa je zastopan pešpolk, ki mu je bil pokojni kralj častni poveljnik.

Pozornost vzbujajo turški gardisti, 130 po številu, telesna straža predsednika turške republike Mustafe Kemal paše pod vodstvom gardnega komandanta Gadi beja. Vojaki imajo bele uniforme in rdeče čepice.

Njim sledi močna četa grških mornarjev v slikovitih uniformah.

Jako številno je bila v sprevodu zastopana duhovščina. Katoliško duhovščino je vodil beograjski nadškof o. Rafael Rodič v spremstvu ljubljanskega, djakovškega, subotiškega, mostarskega, splitskega in skopljanskega škofa ter nadškofa-koadjutorja dr. Stepinca iz Zagreba, z velikim številom katoliških cerkvenih dostojanstvenikov ter župnijske duhovščine iz vseh katoliških škofij v Jugoslaviji. — Katoliški duhovščini so sledili najvišji svečeniki drugih veroizpovedi, drugi del veličastnega duhovniškega sprevoda pa so tvorili pravoslavni svečeniki, ki jih je samih bilo čez 200; njihove vrste je zaključilo 27 vladik, 5 mitropolitov ter nazadnje patriarh Varnava.

Poslednje slovo od prestolnice.

Pred železniško postajo je bil postavljen pred dvorno čakalnico oder, na katerega so položili kraljevo krsto in s katerega je pokojni kralj sprejel po-

slednji pozdrav svoje junaške vojske in odposlanstev armad drugih držav. Mimohod ob krsti otvori odposlanstvo čehoslovaške armade. Njej je sledila kraljevska vlada, diplomatski zbor s papeževim nuncijem na čelu, narodno predstavništvo, zastopniki francoskega, čehoslovaškega in drugih parlamentov, bivši ministri, med njimi dr. Anton Korošec, zastopniki raznih občin, tudi mestnih občin Marsej in Pariz, zastopniki oblasti, ustanov, društev itd. V slovo se je pokojnemu kralju poklonila generaliteta, kraljeva garda, za njo so stopali potrti, s sklonjenimi glavami predsednik francoske republike Albert Lebrun, pruski ministrski predsednik Göring, ki je zastopal nemškega državnega predsednika Hitlerja in nemško državo, Nj. kralj. Vis. knez namestnik Pavel, bolgarski princ Ciril, Nj. Vel. kralj Karol romunski, princ Nikolaj v spremstvu svojih adjutantov.

Nato zopet oddelek kraljeve garde. Naši vojski so sledili oddelki zavezniških vojsk. Mimo krste defilirajo vojski slavnega verdunskega polka, najbolj junaškega oddelka francoske vojske, za njimi francoski alpini in mornarji. Sledijo odposlanstva angleške, čehoslovaške, romunske, turške in grške vojske. Naposled so pripeljali kraljevega konja, nakar je naša artilerija zaključila veličastni mimohod. Nato so narodni poslanci in senatorji dvignili kraljevo krsto ter jo odnesli v dvorno čakalnico, odkoder so jo gardisti zanesli v železniški vagon. Ob pol 12. uri je odpeljal krsto pokojnega kralja dvorni vlak iz Beograda v Mladenovac in iz Mladenovca skozi goste trume užaloščene ljudstva avtomobil v Topolo, rodno vas vladarske hiše Karadjordjevičev.

V grob.

Tri kilometre je do Topole. Ob potu vse polno ljudstva. Žene in moški, ki so tolikokrat tukaj videli pokojnega kralja, jokajo. Strumno se vzravnavajo vojaki v špalirju od Topole do vrh griča, do Oplenca. Topovi grme, jate letal krožijo okrog cerkve, narod pade na kolena. Ogromna množica je kakor okamenela. Ko pa je zagledala Nj. Vel. mladega kralja Petra II., sedečega med njegovo materjo kraljico Marijo in romunsko kraljico vdovo Marijo, je pričela množica spontano vzklikati: »Živel naš kralj Peter II.!

S hriba Oplenca je strmela na vse to bela marmornata cerkva, ki nekako kraljuje nad vso Šumadijo. Ko je mrtvaški avtomobil prispel pred cerkvico, so bivši bojevniki ob pol 3. uri popoldne dvignili krsto ter jo ponesli v cerkev. Patriarh Varnava je z vsemi pravoslavni škofi še opravil zadnje molitve, med tem ko je na koru odpeval topliški cerkveni pevski zbor. Ob krsto svojega očeta se je postavil Nj. Vel. kralj Peter II. z Nj. Vel. kraljico Marijo in z vsemi člani kraljevskega doma. Ob njej so se razvrstili vsi predstavniki iz inozemstva, francoski državni predsednik Lebrun in zastopniki drugih držav, nadalje ves diplomatski zbor, dalje kraljevska vlada, skupšči-

na, senat in generaliteta. Cerkev niti ni mogla sprejeti vseh pogrebcev vase. Ob 14.50 so dvignili krsto Nj. Vel. kralja z odra in jo prenesli v kripto. Na čelu je stopal patriarh Varnava, nato so nesli krsto in za njo so se v kripto podali samo člani kraljevskega doma. V kripti so nato duhovniki blagoslovili grob, kjer bo počival pokojni vladar. Ležal bo ob strani svoje matere. Ob 14.55 je bilo vse gotovo. Člani kraljevskega doma z Nj. Vel. kraljem Petrom II. so se vrnili iz kripe in odšli iz cerkvice. Kmalu nato je prišel iz kripe patriarh Varnava, nakar so se šli priklanjat v kripto člani inozemskih delegacij in kr. vlade.

Nad cerkvijo, prav tik nad kupolami so zabrneli motorji 110 težkih vojnih

letal. Iz letal so padali vencji in cvetje. Še poslednje slovo od kralja-mučenika in grob se zapre. Nanj so položili težko, masivno ploščo iz oniksa, nalomljenega tam za Pečjo, ki so jo izklesali topolski kamnoseki. Na plošči se blešči trdo izklesan velik napis:

Aleksander I.
Kralj Jugoslavije
1888—1934

Na grob blagopokojnega kralja so položili žaro s slovensko prstjo, ki jo je posebno odposlanstvo banskega sveta Dravske banovine odneslo v Beograd. Prst je zbrana iz vseh okrajev Dravske banovine in sicer predvsem iz obmejnih, kakor tudi iz zgodovinsko-znamenitih krajev. Zara je izklesana iz tem-

nega podpeškega marmorja s svetlimi progami in je visoka 65 cm. Na njej so z zlatimi črkami vklesane besede, ki jih je v imenu slovenskega naroda izrekel naš največji sedaj živeči pesnik Oton Zupančič:

Nekdanje čase bil je običaj, da knezom so najljubše dragotine dajali s sabo, ko so šli v krajine, odkoder potnika ni več nazaj. Mi damo Tebi, kar nam je najdražje: prsti slovenske zbrali smo v posodo, ki zvezal z njeno svojo si usodo — morda Ti z njo bo počivati lažje.

Slovensko ljudstvo sporoča poslednje srčno slovo: Počivaj v miru viteški kralj! Nebeški blagoslov in božja pomoč s tvojim sinom — kraljem Petrom II.!

IZ RAZNIH DRŽAV

V NAŠI DRŽAVI.

Ostavka celokupne vlade. Vlada g. N. Uzunoviča je podala dne 20. t. m. kaljevemu namestniku knezu Pavlu ostavko, ki je bila sprejeta. Do imenovanja nove vlade bo vodila vladne posle še prejšnja.

Uzunovič je dobil mandat za sestavo vlade. Kraljevi namestniki so poverili prejšnjemu predsedniku Uzunoviču nalogo, da sestavi novo vlado.

Zaključni seji narodne skupščine in senata. Dne 19. oktobra popoldne je imela narodna skupščina svojo zadnjo sejo v tem zasedanju in prične po naši ustavi dne 20. oktobra novo zasedanje. Zaključna seja, kateri je prisostvovala cela vlada, je bila posvečena spominu pred kratkem umrlega velikega francoskega državnika Poincaréja in z našim kraljem umorjenega

francoskega zunanjega ministra Barthouja. — Isto popoldne kakor skupščina je imel ob prisotnosti ministrskega predsednika M. Uzunoviča senat svojo zaključno sejo z nagovorom senatnega predsednika dr. Tomašiča, ki se je spominjal zgoraj omenjenih odličnih dveh francoskih politikov. Obe zbornici sta izvolili dne 20. t. m. dosedanje predsedstvo.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Predsedniške volitve v Grčiji. Dne 19. oktobra se je vršila volitev predsednika grške republike. Za predsednika je bil vnovič izvoljen Aleksander Zaimis. Oddanih je bilo 330 glasov. Zaimis je dobil 197 glasov, opozicija je oddala 112 belih listov. Upokojeni general Karalis je prejel 13 glasov, predsednik senata Gonatas pa 1 glas. 1 narodni poslanec se je vzdržal glasovanja, 1 glasovnica je bila neveljavna. Izid glasovanja so prisotni sprejeli z odobravanjem. Zaimis je bil izvoljen na podlagi sporazuma med vlado ter opozicijo.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Framasonstvo v Avstriji. Avstrijska vlada pravzaprav ni razpustila frama-sonskih lož, marveč se lože počasi same razpuščajo. Dunajska velika loža, ki je izdajala poseben list pod naslovom »Dunajski frama-sonski list«, kateri pa sedaj ne izhaja več, je razpustila svoje podružnice v Gradcu, Celovcu in Dunajskem novem mestu. Vzrok je v pomanjkanju članstva. Mnogi so frama-sonski loži obrnili hrbet, ker se bojijo za svojo eksistenco, ali vsaj velike gospodarske škode. To velja zlasti o profesorjih, uradnikih, trgovcih, podjetnikih. Prej je bilo v loži včlanjenih tudi precejšnje število vodilnih osebnosti avstrijske socialne demokracije. Socialisti pobijajo z besedami kapitaliste kot ljudske krvose. V frama-sonskih ložah pa sedijo s kapitalisti in bratitvi kapitalizma za isto mizo. Združuje jih vez proticerkvenega in protibožnega svobodomiselstva. Tako je v Franciji, tako je tudi bilo v Avstriji. Po februarški revoluciji, ki so jo priredili v Avstriji socialisti v zvezi s ko-

munisti, pa so socialisti izginili iz frama-sonske lože: ali so sami izginili, ali pa so jih meščanski svobodomisleci postavili pred vrata. Nekaj je tudi avstrijska vlada ukrenila proti frama-sonski loži, kar ji ni všeč. Poslužila se je namreč zakona o društvih ter pošiljala v frama-sonske lože organe politične oblasti v svrhu nadzorstva. To je frama-sonom, ki svoje delo najrajše vršijo med 4 stenami pod varstvom najstrožje tajnosti, jako neprijetno. Tako je začelo frama-sonsko delo v Avstriji vedno bolj usihati. To more biti državi in njeni pravilni ureditvi samo v prid. Framasonstvo kot protivnik Boga in cerkve ovira vsepovsodi ureditev družbe in države po krščanskih načelih.

Ali krščanstvo ali boljše vizez. Broj spreobrnencev, ki prestopijo iz raznih krivih ver v katoliško cerkev, se v Zedinjenih državah Severne Amerike veča od leta do leta. Preteklo leto je stopilo v katoliško cerkev blizu 50 tisoč oseb, za 9000 več nego v prejšnjem letu. V vedno širše kroge prodira prepričanje, da more svet rešiti samo pravo krščanstvo. Če svet ne bo iskal rešitve pri Bogu in Kristusu, mu ne preostaje drugega nego brezno boljše vizez-

ma, ki preti človeštvu. Bostonski kardinal O'Connel je nujnost tega razvoja jasno in odločno povdaril s temi besedami: »Pri nas je še mnogo učiteljev in profesorjev, ki širijo nazore, kateri ubijajo duha ter utrjujejo načela materialističnega mnenja (ki zanika Boga in dušo). To je boljše vizez salonov (gosposkih sob) in mode; njegovi pristaši dostikrat sami ne znajo, kam vodijo narod.« Resnične in pravilne besede! Razvoj, ki ne pozna ne Boga ne duše, gre tem potom: iz liberalizma (lažnjivega svobodomiselstva) v materializem (ki veruje samo v materijo = tvar, to je, kar se vidi in zazna z lastnimi čuti), iz materializma v nekrščanski socializem in boljše vizez. Moderni čas potrjuje staro resnico: edini Odrešenik ljudi in narodov je Kristus, Sin božji.

Ministriral je pri 5000 svetih mašah. Pariški katoliški list »La Croix« (Sv. križ) poroča o nekem Amerikancu z imenom Eduard Kramer, ki je ministriral pri 5000 svetih mašah. Star je 65 let. Veliko je potoval, prepotoval je okoli 500.000 km. Kjer je na svojih potovanjih po kopnem in po vodi dobil katoliškega duhovnika, ki je služil sv. mašo, mu je ministriral. Včasih je ministriral dnevno pri 8—9 sv. mašah. Ta bogoljubni Amerikanec namerava še v bodoče pridno služiti pri sv. maši, dokler mu Bog ohrani življenje in zdravje.

Slovinci!

Uradi, občine, šole in posamezniki!

Slovenski umetnik Božidar Jakac je letos poletni na Bledu napravil portret Nj. Vel. kralja Petra II. Ta slika je izredno ugajala tudi pokojnemu vladarju Aleksandru I. V vse urade, občine, šole in naše domove naj pride ta slika, posebno še zaradi tega, ker gre polovica čistega dobička v smislu dogovora z Nj. Vel. kraljico Marijo v umetniški fond za nenamene slovenske upodablajoče umetnike.

Cena slikam je: format razglednice (v originalni barvi) 4 Din, format razglednice v fotobarvi 2 Din; format 29—42 cm lastnoročno signirana 120 Din.

Naročila za slike sprejema:

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU IN PTUJU.